

Sygn. akt **VIII Gz 144/18**

POSTANOWIENIE

Dnia 4 czerwca 2018 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie, Wydział VIII Gospodarczy,

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Górską (spr.)

Sędziowie: SO Piotr Sałamaj

(del.) SR Rafał Lila

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 4 czerwca 2018 roku w S.

sprawy upadłościowej upadłej I. K. nieprowadzącej działalności gospodarczej

na skutek zażalenia wierzyciela (...) Bank spółki akcyjnej z siedzibą w W. na postanowienie Sądu Rejonowego w Koszalinie z dnia 1 grudnia 2017 roku, sygn. akt VII GUp 29/17 „of”,

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Rafał Lila Agnieszka Górską Piotr Sałamaj

UZASADNIENIE

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Koszalinie z 2 marca 2017 r. (sygn. akt VII GU 224/16 „of”) ogłoszono upadłość upadłej I. K., osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej.

Postanowieniem z 1 grudnia 2017 r. (sygn. akt VII GUp 29/17 „of”) Sąd Rejonowy w Koszalinie:

- w punkcie I sentencji ustalił plan spłaty wierzycieli upadłej w ten sposób, że określił obowiązek spłaty wierzycieli w okresie 36 miesięcy w miesięcznych ratach (pierwsze raty płatne do 15 stycznia 2018 r.) w wymiarze łącznym 200 zł miesięcznie;
- w punkcie II sentencji zastrzegł, że w przypadku wykonania planu spłaty pozostała część zobowiązań upadłej będzie podlegać umorzeniu, z wyjątkiem wierzytelności określonych w art. 491²¹ ust. 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2016 r. poz. 2171 z późn. zm.; dalej: pr. upadł).

Sąd Rejonowy powyższe rozstrzygnięcie wydał na podstawie (...) ust. 1 oraz art. 491¹⁵ pr. upadł., opierając je na następujących ustaleniach:

Syndyk masy upadłości na liście wierzytelności upadłej uznał należności czterech wierzycieli na łączną kwotę 47 539,04 zł. Postanowieniem z 12 czerwca 2017 r. sędzia-komisarz zatwierdził listę wierzytelności upadłej. Dnia 23 sierpnia 2017 r. syndyk złożył ostateczny plan podziału funduszy masy upadłości, obejmujący wierzytelności uznane w drugiej kategorii. Do podziału pomiędzy wierzycieli przypadła kwota 1.363,06 zł. Postanowieniem z 6 października 2017 r. sędzia-komisarz zatwierdził ostateczny plan podziału. Plan podziału wykonano 11 października 2017 r. W piśmie z 30 października 2017 r. syndyk poinformował o wykonaniu ostatecznego planu podziału funduszy masy. Jednocześnie wniósł o ustalenie planu spłaty wierzycieli upadłej na okres 36 miesięcy z miesięczną ratą w kwocie

200,00 zł. Syndyk wskazał, że upadła zatrudniona jest na stanowisku robotniczym w systemie akordowym. Jej przychody są nierównomierne i uzależnione od wydajności pracy oraz przepracowanych nadgodzin. Zobowiązania upadłej powstały w okresie, gdy była osobą bezrobotną. Z uwagi na problemy ze znalezieniem zatrudnienia upadła podjęła działania, mające na celu restrukturyzację zadłużenia (uzyskanie okresu karencji w spłacie oraz obniżenie wysokości raty), jednak zamiast restrukturyzacji zadłużenia pracownica banku zaproponowała nowy kredyt. Pismo syndyka doręczono wierzycielom oraz upadłej, informując o możliwości zajęcia stanowiska na piśmie w terminie 7 dni. W piśmie z 17 listopada 2017 r. wierzyciel (...) Bank S.A. poinformował, iż nie zgadza się, z wnioskiem syndyka. Dochodzona przez spółkę w postępowaniu upadłościowym wierzytelność opiewa na 7.703,74 zł. Jednocześnie nie wskazał wydatków upadłej. Z uwagi na powyższe wierzyciel nie wyraził zgody na zaproponowany przez syndyka plan spłaty wierzycieli.

Sąd Rejonowy ocenił, że zarówno wierzyciele, jak i upadła nie skorzystali z możliwości zajęcia stanowiska na piśmie, więc nie sprzeciwiali się propozycji syndyka. Sąd ocenił, że w sprawie nie zachodzi podstawa do umorzenia zobowiązań upadłej bez ustalania planu spłaty. Sytuacja upadłej nie wskazuje na oczywistą niezdolność do dokonywania jakichkolwiek spłat. Upadła pracuje, otrzymuje wynagrodzenie zależne od efektów pracy. W toku postępowania syndyk wystąpił do pracodawcy dłużniczki o zajęcie wynagrodzenia. Z uwagi na charakter pracy wpływy do masy były zróżnicowane. Z akt sprawy wynika, iż z wynagrodzenia upadłej co miesiąc do masy wpływało ok. 500,00 zł. Nadto upadła mieszka wraz z rodzicami, a całe wyposażenie mieszkania jest własnością rodziców upadłej. Zasadne w konsekwencji jest ustalenie planu spłaty na okres 36 miesięcy z miesięczną ratą w kwocie 200 zł. Po wykonaniu ostatecznego planu podziału zadłużenie upadłej wynosi 46.175,98 zł. W ramach planu spłaty dłużniczka będzie zaś zobowiązana do spłaty kwoty 7.200 zł. Ustalając wysokość miesięcznej raty miał na uwadze fakt, iż odłożenie upadłej odbywać się będzie kosztem jej wierzycieli, zatem i upadła winna ograniczyć swe potrzeby, tak, by maksymalnie zmniejszyć stopień pokrzywdzenia wierzycieli. Zgromadzony materiał dowodowy nie daje, zdaniem Sądu, podstaw do przyjęcia, że w najbliższym czasie upadła będzie dysponować większą kwotą na spłatę wierzycieli. Dochody dłużniczki nie są równomierne. Ustalenie większej miesięcznej raty bez wystarczającego prawdopodobieństwa, że plan spłaty będzie realizowany, byłoby niehumanitarne i sprzeczne z ideą upadłości konsumenckiej.

Na powyższe postanowienie wierzyciel (...) Bank spółka akcyjna z siedzibą w W. złożył zażalenie, zaskarżając je w zakresie ustalenia planu spłaty, i wniósł o zmianę planu spłat poprzez przyznanie na zaspokojenie wierzycieli kwoty 500 zł miesięcznie. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nieoparte na obiektywnych dowodach ustalenie, że upadła nie jest zdolna do dokonania spłat w wyższej wysokości (ponad kwotę 200 zł), podczas gdy wniosek ten nie wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego. W uzasadnieniu wskazał, że Sąd dokonał ustaleń na podstawie wyjaśnień upadłej zawartych we wniosku syndyka. Ustalenie comiesięcznych spłat w kwocie 200 zł nie koresponduje nawet z wysokością zarobków obecnie wskazywanych przez upadłą. Sąd nie poczynił też, zdaniem skarżącego, żadnych ustaleń dotyczących kosztów utrzymania upadłej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, analiza podjętych przez Sąd pierwszej instancji czynności procesowych oraz wreszcie analiza samego uzasadnienia zaskarżonego postanowienia prowadzi do wniosku, że w postępowaniu pierwszoinstancyjnym doszło do nierozpoznania istoty sprawy, o którym stanowi art. 386 § 4 k.p.c.

Związłe wyjaśniając pojęcie nierozpoznania istoty sprawy należy odwołać się do powszechnie akceptowanej w literaturze oraz orzecznictwie tezy, że zachodzi ono wówczas, gdy sąd pierwszej instancji nie odniósł się do meritum (przedmiotu) sprawy lub zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony (uczestnika), niezasadnie uznając, że konieczność taka nie zachodzi ze względu na występowanie materialnoprawnych lub procesowych przesłanek, które unicestwiają zgłoszone roszczenie (vide M. Klos, komentarz do art. 386 k.p.c., w: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. T. II: art. 367-729, red. K. Piasecki, Legalis 2016; wyrok Sądu Najwyższego z 16 lipca 1998 r., sygn. akt I CKN 804/97, Legalis). Ponadto do nierozpoznania istoty sprawy może dojść – wyjątkowo - w razie naruszenia przepisu art. 328 § 2 k.c., zgodnie z którym uzasadnienie wyroku (i odpowiednio również postanowienia – art. 361 k.p.c.) powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a

mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. W sytuacji, w której uzasadnienie orzeczenia nie pozwala na kontrolę instancyjną, przerzucając całkowite rozpoznanie merytoryczne sprawy (czy to w kontekście ustaleń faktycznych, czy to całkowitej oceny dowodów, czy wreszcie oceny prawnej) na sąd drugiej instancji, to zachodzi podstawa od wydania orzeczenia kasatoryjnego. R. orzeczenie sądu drugiej instancji mogłoby podważać zasadę dwuinstancyjności i przeczyć funkcji środka odwoławczego (vide postanowienie Sądu Najwyższego z 29 września 2017 r., sygn. akt V CZ 61/17, LEX).

W ramach niniejszej sprawy nierozpoznanie istoty sprawy wyrażało się zarówno w niedostatecznych w kontekście art. 491¹⁵ ust. 4 ustaleniach faktycznych, co uniemożliwiało prawidłowe ustalenie planu spłaty wierzycieli, jak i nieprawidłowym sformułowaniu uzasadnienia zaskarżonego postanowienia.

Uzasadnienie zaskarżonego postanowienia wprawdzie zawiera wszystkie elementy strukturalne uzasadnienia wskazane w art. 328 § 2 k.p.c., tj. wskazuje podstawę faktyczną rozstrzygnięcia (ustala fakty, które sąd uznał za udowodnione, dowody, na których się oparł) oraz wyjaśnienie podstawy prawnej z przytoczeniem przepisów prawa, niemniej w uzasadnieniu brakuje oceny dowodów, co nie pozwala na weryfikację toku rozumowania Sądu pierwszej instancji w ramach swobodnej oceny dowodów (art. 233 k.p.c.), której naruszenie wierzyciel zarzucał w rozpoznawanym zażaleniu. Mianowicie uzasadnienie w tym zakresie ograniczało się do stwierdzenia „W ocenie Sądu zgromadzony materiał dowodowy nie daje podstaw do przyjęcia [...]” (k. 115). Ponadto lektura uzasadnienia zaskarżonego postanowienia prowadzi do wniosku, że jest ono wewnętrznie niespójne. Mianowicie – opierając się na piśmie wierzyciela (...) Bank S.A. z 17 listopada 2017 r. – wskazano, że „wierzyciel nie wyraża zgody na zaproponowany przez syndyka plan spłaty wierzycieli” (k. 113), a na tej samej stronie uzasadnienia zawarto stwierdzenie „Zarówno wierzyciele, jak i upadła nie skorzystali z możliwości zajęcia stanowiska na piśmie. Uznać zatem należało, iż nie sprzeciwiali się propozycji syndyka”.

Ponadto niewystarczające okazały się ustalenia faktyczne, leżące u podstaw zaskarżonego postanowienia. Przypomnieć należy, że zgodnie z art. 491¹⁵ ust. 4 zdanie drugie pr. upadł. ustalając plan spłaty wierzycieli, sąd bierze pod uwagę możliwości zarobkowe upadłego, konieczność utrzymania upadłego i osób pozostających na jego utrzymaniu, w tym ich potrzeby mieszkaniowe, wysokość niezaspokojonych wierzytelności i realność ich zaspokojenia w przyszłości. Z brzmienia przytoczonego przepisu wynika, że obowiązkiem sądu upadłościowego jest, przed ustaleniem planu spłaty, dokonanie ustaleń faktycznych obejmujących fakty istotne dla oceny kryteriów z art. 491¹⁵ ust. 4 zdanie drugie pr. upadł, np. możliwości zarobkowych dłużnika. Podkreślić przy tym należy, że kryterium istotnym dla ustalenia planu spłaty są możliwości zarobkowe dłużnika, a nie jego aktualne zarobki. Zgodzić należy się z obecnym w literaturze stanowiskiem, że sąd upadłościowy powinien ustalić: wykształcenie upadłego, jego doświadczenie zawodowe, wszelkie dodatkowe uprawnienia, dochody, jakie uzyskiwał w ostatnich latach, stan zdrowia oraz wszelkie inne czynniki, jakie mogą wpływać na możliwości zarobkowe (vide P. Janda, Komentarz do art.491(15) ustawy - Prawo upadłościowe, LEX/el.).

Podobnie należy odnieść się do pozostałych kryteriów określonych we wskazanym przepisie. Mianowicie przy ocenie kosztów utrzymania (konieczność utrzymania upadłego) należy wziąć pod uwagę, że ustalając plan spłaty, trzeba zapewnić upadłemu raczej utrzymanie na poziomie minimalnym niż przeciętnym; dłużnik, który jest niewypłacalny i którego niewykonane zobowiązania ostatecznie zostaną umorzone, powinien w okresie wykonywania planu spłaty zaspokoić swoich wierzycieli w maksymalnie możliwym stopniu, nawet kosztem zaspokajania potrzeb własnych i rodziny (vide A. H., A. O., A. P., Postanowienie sądu o ustaleniu planu spłaty w postępowaniu upadłościowym prowadzonym wobec osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej, Doradca (...) 2016, nr 4). Oczywiście przy tej ocenie należy również uwzględnić istotę postępowania upadłościowego wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej, w tym względy humanitarne i słuszności.

W niniejszej sprawie tego rodzaju ustaleń faktycznych brakowało. Zgodnie z uzasadnieniem zaskarżonego postanowienia okoliczności faktyczne zasadniczo zostały ustalone na podstawie listy wierzytelności, postanowienia o

jej zatwierdzeniu, ostatecznego planu podziału, postanowienia z 6 października 2017 r., sprawozdania z wykonania ostatecznego planu podziału, pisma syndyka z 30 października 2017 r., a także pism wierzycieli z 17 oraz 20 listopada 2017 r.

Ponadto w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia nie zostało określone, jakie obecnie dłużniczka osiąga zarobki; w tym zakresie ograniczono się jedynie do stwierdzenia, że dłużniczka pracuje za wynagrodzeniem zależnym od efektów pracy. Niemniej z akt postępowania wynika, że dłużniczka pozostaje zatrudniona u tego samego pracodawcy – (...) sp. z o.o. w S. na podstawie umowy o pracę. Do 31 sierpnia 2017 r. pracowała za wynagrodzeniem „nieznacznie wyższym od wynagrodzenia minimalnego” (sprawozdania z czynności syndyka, k. 5, 35). Po upływie ww. okresu dłużniczka została zatrudniona na czas nieokreślony u tego samego pracodawcy (sprawozdanie z czynności syndyka, k. 61, pismo syndyka z 27 października 2017 r., k. 83). Nie wynika z materiału dowodowego aktualna wysokość zarobków dłużniczki, niemniej można stwierdzić, że jest co najmniej równe minimalnemu wynagrodzeniu za pracę, które w dacie orzekania wynosiło 2.000 zł brutto, a od 1 stycznia 2018 r. wynosi 2.100 zł brutto. Należy również uwzględnić, że dopiero po ustaleniu możliwości zarobkowych upadłej należy odnieść do tych możliwości koszty jej utrzymania (w tym zakresie również uzasadnienie nie wskazuje, jakie koszty utrzymania upadła ponosi – ogranicza się do stwierdzenia, że zamieszkuje z rodzicami).

Opisane powyżej braki w materiale dowodowym wynikają z niezastosowania art. 491¹⁴ ust. 1 pr. upadł., zgodnie z którym ustalenie planu spłaty może nastąpić dopiero „po wysłuchaniu upadłego, syndyka i wierzycieli”. To właśnie wysłuchanie wszystkich wskazanych uczestników postępowania upadłościowego ma umożliwić ustalenie planu spłaty zgodnie z kryteriami wynikającymi z art. 491¹⁶ ust. 4 pr. upadł. Wysłuchanie powinno odbywać się w trybie art. 491² ust. 1 pr. upadł. w zw. z art. 217 pr. upadł., tzn. na posiedzeniu jawnym bądź poprzez odebranie oświadczenia na piśmie (skoro dopuszczalne jest nawet przeprowadzenie dowodu z przesłuchania na piśmie). W niniejszej sprawie nie doszło do wysłuchania w prawidłowy sposób upadłej. Jediną czynnością było doręczenie upadłej i wierzycielom pisma syndyka z 27 października 2017 r. „z informacją o możliwości ustosunkowania się w terminie 7 dni” (k. 85-94). Tak sformułowane pismo nie wskazuje, aby miało na celu odebranie oświadczenia na piśmie w zakresie okoliczności istotnych z punktu art. 491¹⁶ ust. 4 pr. upadł. O ile taka forma jest wystarczająca w przypadku wierzycieli, o tyle w przypadku upadłej nie sposób mówić o jej wysłuchaniu bez sprecyzowania okoliczności, jakie mają być wyjaśnione. To właśnie wysłuchanie upadłej stanowi bowiem główne źródło istotnych dla rozstrzygnięcia informacji. Należało zatem zobowiązać upadłą do podania aktualnych informacji m.in. o wykształceniu, stanie zdrowia, obecnym miejscu zatrudnienia i wysokości wynagrodzenia, ponoszonych kosztach utrzymania, sytuacji rodzinnej. Dopiero w przypadku, gdyby upadła nie złożyła oświadczenia, brak ten należało ocenić stosownie do art. 233 k.p.c.

W tych okolicznościach zaskarżone postanowienie należało uchylić i przekazać do ponownego rozpoznania na podstawie art. 386 § 4 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 35 pr. upadł.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy należy uzupełnić materiał dowodowy, w szczególności poprzez wysłuchanie upadłej co do okoliczności istotnych dla kryteriów zawartych w art. 491¹⁶ ust. 4 pr. upadł., a następnie dokonać oceny, w jakim zakresie (co do jakiej kwoty i okresu) upadła może dokonywać spłaty wierzycieli, co pozwoli w konsekwencji ustalić plan tej spłaty.

Rafał Lila Agnieszka Górską Piotr Sałamaj

Sygn. akt **VIII Gz 144/18**

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

- (...)

- (...)

- (...)

3. (...)